

Мовчання – золото

Зі смертю Хаменеї Путін втрачає ще одного союзника, але проявляє стриманість і уникає конфлікту зі США

Напад США та Ізраїлю на Іран ставить Росію в надзвичайно складне становище. Міністерство закордонних справ РФ засудило дії США та Ізраїлю, назвавши їх «запланованим, але невиправданим актом збройної агресії». На вбивство верховного лідера Ірану аятоли Алі Хаменеї президент Росії Володимир Путін відреагував приватно, надіславши телеграму зі співчуттями своєму іранському колезі Масуду Пезешкіану. Путін назвав убивство «цинічним порушенням норм моралі й міжнародного права». При цьому він не назвав імен убивць та їхніх замовників. Навіщо ця стриманість?

З одного боку, Москва втратила третього союзника за останні п'ятнадцять місяців. Спочатку повалили режим сирійського лідера Башара аль-Асада, дещо згодом викрали президента Венесуели Ніколаса Мадуро, а тепер напали на Іран та вбили Хаменеї. В обох останніх випадках США були головною діювою особою.

З іншого боку, Кремль прагне зміцнити відносини зі США, а також веде жваві перемовини з Вашингтоном, в тому числі щодо України. 2024 року, коли в Білий дім повернувся Дональд Трамп, Путін був щасливий, адже політика уряду Трампа, на відміну від його попередників, є вельми прихильною до Кремля. Зараз очільник Кремля не може дозволити собі критикувати дії США. Нагадаємо, що 2011 року, з метою повалення влади багаторічного диктатора Муаммара Каддафі, США на чолі з Бараком Обамою провели військову операцію. Тодішній прем'єр-міністр Росії Путін назвав це «новим хрестовим походом».

Зараз очільник Кремля перебуває у набагато вразливішому становищі. Ще в травні минулого року він підписав угоду про стратегічне партнерство з Мадуро, проте коли лідера Венесуели викрали, Путін утримався від коментарів.

Кремль також не

Зрештою Путін змушений буде стати на чийсь бік у конфлікті на Близькому Сході.

*зацікавлений у
подальшій ескалації
конфлікту між
Ісламською Республікою
та арабськими
державами Перської
затоки*

Однак Росія, що попри наявні розбіжності, підтримує хороші відносини як з Іраном, так і зі США та Ізраїлем, за будь-яку ціну уникатиме цього.

Кремль також не зацікавлений у подальшій ескалації конфлікту між Ісламською Республікою та арабськими державами Перської затоки, бо після початку війни проти України Москва, ізольована через західні санкції, ще більше зміцнила відносини з арабськими країнами. 2022 року обсяги торгівлі між Росією та Об'єднаними Арабськими Еміратами збільшилися на 68 відсотків і становили до \$9 млрд. За 2025 рік ця сума перевищить \$12 млрд. ОАЕ – один із десяти найбільших торговельних партнерів Москви.

Обсяг економічних відносин між Росією та Іраном становить усього \$4-5 млрд, проте після початку вторгнення в Україну Іран став найважливішим постачальником зброї для Росії. Кремль розпочав закупівлю іранських безпілотників Shahed-136. У відповідь на це Тегеран отримав від Росії дипломатичну підтримку на різних міжнародних майданчиках, зокрема в Раді Безпеки ООН та МАГАТЕ.

Москва не має жодних військових зобов'язань перед Тегераном, а російсько-іранська співпраця не перетворилася на військовий союз. Не виступати на боці ворога у разі війни – єдине зобов'язання сторін згідно з комплексним договором про стратегічне партнерство між Росією та Іраном. На відміну від Північної Кореї, Іран не надсилав свої війська на війну в Україні. Насправді Іран досі навіть офіційно не підтвердив, що постачає Москві зброю для війни проти Києва, натомість постійно наголошує на своїй прихильності до територіальної цілісності України.

*Наполегливе мовчання
Кремля щодо Трампа і
нездатність Путіна
відкрито протистояти
Білому дому означають
для Москви серйозну
втрату престижу*

Спостерігаючи за війною між Іраном та Ізраїлем минулого року, Тегеран усвідомив, що з боку Росії може розраховувати хіба що на дипломатичну підтримку. Постачання зброї до Ірану обмежене, бо Москва й сама потребує сучасних систем озброєння для реалізації своїх цілей в Україні. Російська зброя, яку отримує Іран, не може вплинути на хід військового конфлікту між Ісламською

Минулого року офіційні особи Ірану звинуватили Росію в тому, що вона навмисно обмежує поставки або не виконує своїх зобов'язань. Вони хотіли довести, що Кремль підтримує не Іран, а Ізраїль. Ці твердження були частково виправдані, оскільки Москва дійсно хотіла запобігти тому, щоб російська зброя завдала значної шкоди ізраїльській або американській інфраструктурі.

Упродовж останніх років на різноманітних майданчиках, до яких також належить Іран, від БРІКС до Шанхайської організації співробітництва (ШОС), Росія оголосила про створення нового міжнародного порядку, в якому так званий Глобальний Південь повинен був відігравати особливу роль. Насправді виявилось, що Москва, яка претендує на роль лідера в цій частині світу, бездіяльно спостерігає за тим, як США можуть безкарно усунути очільників країн Глобального Півдня. Ані у випадку викрадення Мадуро, ні у випадку вбивства Хаменеї країни Глобального Півдня єдиної позиції не мали.

Демонстрація сили – єдине, що поважають представники Близького Сходу. Ще десять років тому, прийшовши на допомогу своєму союзнику Асаду, Путін із гордістю презентував успіхи російської зброї. Тоді Москва і Вашингтон спільно визначали майбутнє Сирії й усього регіону. Сьогодні Путін виказує слабкість. Він більше не може підтримати свого союзника або на рівних вести переговори зі США. Наполегливе мовчання Кремля щодо Трампа і нездатність Путіна відкрито протистояти Білому дому означають для Москви серйозну втрату престижу. Що довше триватиме збройний конфлікт між Іраном, США та Ізраїлем, що більш нищівною буде поразка мулл, то серйознішою буде шкода для іміджу Кремля.

Переклад з німецької Ірини Савюк

Руслан Сулейманов

Каїр

Руслан Сулейманов (Ruslan Suleymanov) – російський сходознавець і журналіст. До лютого 2022 року він був старшим близькосхідним кореспондентом інформаційної агенції ТАРС у Каїрі. Звільнився з агенції на знак протесту проти російського вторгнення в Україну.

